

Alte Drucke

Pavli Castrensis In ... Codicis Partem Patauinae Pr[a]electiones, Francisci Curtij, multorumq[ue]; qui hactenus Doct. incubueru[n]t Appendicibus ...

Paulus <Castrensis>

Lugduni, 1553

Si minor se maiorem dixit. uel maior proba. fuit. &c. Rub.

Nutzungsbedingungen

Die Digitalisate des Francke-Portals sind urheberrechtlich geschützt. Sie dürfen für wissenschaftliche und private Zwecke heruntergeladen und ausgedruckt werden. Vorhandene Herkunftsbezeichnungen dürfen dabei nicht entfernt werden.

Eine kommerzielle oder institutionelle Nutzung oder Veröffentlichung dieser Inhalte ist ohne vorheriges schriftliches Einverständnis des Studienzentrums August Hermann Francke der Franckeschen Stiftungen nicht gestattet, das ggf. auf weitere Institutionen als Rechteinhaber verweist. Für die Veröffentlichung der Digitalisate können gemäß der Gebührenordnung der Franckeschen Stiftungen Entgelte erhoben werden.

Zur Erteilung einer Veröffentlichungsgenehmigung wenden Sie sich bitte an die Leiterin des Studienzentrums, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

Terms of use

All digital documents of the Francke-Portal are protected by copyright. They may be downloaded and printed only for non-commercial educational, research and private purposes. Attached provenance marks may not be removed.

Commercial or institutional use or publication of these digital documents in printed or digital form is not allowed without obtaining prior written permission by the Study Center August Hermann Francke of the Francke Foundations which can refer to other institutions as right holders. If digital documents are published, the Study Center is entitled to charge a fee in accordance with the scale of charges of the Francke Foundations.

For reproduction requests and permissions, please contact the head of the Study Center, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

urn:nbn:de:gbv:ha33-1-150729

Pauli de Castro Prima super Codice.

ff. eo. l. admonēdi. quod ei qui semiplenē probauit deferē iurē in defectū probationis, cōcurrentibus quibusdā alijs. de quibus ibi no. nā hoc est verū, nisi pars aduersa induceret aliquas cōiecturas in contrarium: per quas eneruaretur illa semiplena probatio: vnde de habetur pro non facta nec est standum eius iuramento. & ad hoc semp allegat ista gl. l. c. no. ex ista gl. q. etiam in causa in qua petitur restitutio contra ius cōe, & ex priuilegio personali, ei qui semiplenē probauit deferetur iuramentum in defectū probationis, si per alias cōiecturas illa semiplena probatio nō sit eneruata: sed illud est verum. cū allegatur simplicitas ipsius restitutionem petentis. secus si allegatur dolus aduersarij: vt not. ff. eo. l. iij. §. j. in fi. super verbo leuior. In ea. gl. ibi. [Alij dicunt.] dic licet gl. non videatur illam tenere. tamen est singularis in se. & bona. Ex qua no. limitationem ad tit. s. si aduer. credit. & ad omnes ll. dicentes creditorē vel soluentē pecuniam minori, habere necesse probare eam veram in utilitatem minoris: ad hoc vt illum excludat ab agendo. vt in casu. l. si pradium. j. de pradi. mino. & in eo q. no. in l. si pradiorū. eo. tit. nam omnes habent locum, ita demum si minor non exercuit officium publicū tēpore solutionis factae. aliās præsūmitur pecunia versa in utilitatem minoris: nisi ipse minor probet cōtrariū. quod no. diligenter. Pe. verō de bellaperti. vere fert Cy. alio modo intelligit hanc legem videlicet q. si minor per tit se restitui in eo q. fuit publicē approbatus, non debet audiri: etiam si probat lātionem. secus si ex necessitate fuit admissus ad publicū officium & per hoc determinabat q. si aliquis minor fuit publicē approbatus, & doctoratus & postea in quadā causa sua petit se restitui, & aduersus omīssam, allegationem vel malē agitatam causam, non debet audiri: quia professio sua cum eius derio non concordat. non enim potest dicere se lāsum, si non fecit illud in quo tanquam idoneus fuit approbatus. & idem esset si aliquis minor fuit effectus notarius: vel positus in matricula mercatorum, tanquam idoneus mercator, vel notarius: & postea peteret se restitui in actu mercantiae, vel notariatus. vt nō debeat audiri, ratione praedicta: quam lectu. Bal. non approbat. quia talis approbatio non excludit lātionem secundum Iac. But. quod etiam sequitur do. Raph.

¶ Filius quando possit restitui contra patrem, vel factum patris

L E X II.

C Vmapud. ¶ Filij & liberti cōtra parentes & patronos non habent restitutionem in integ. ratione minoris aetatis. hoc dicit. Et sic priuilegiū aetatis quod est de iure speciali, cedit reuerentiae patris, vel patroni, quae est de iure gentium & cōi: vt in l. j. ff. de obsequijs. sed si peteret restitutionem: non ratione aetatis sed ex alia iusta causa, q. esset de equitate naturali: vt in l. j. §. fi. quibus ex cau. ma. non denegaretur ei restitutio aduersus praedictos secundū doc. & recitantur hic duae opi. in text. eorū qui distinguēbant. Sed Imperator ponit tertiam, vt sine distinctione procedat. 2. quod restitutio non concedatur contra praedictas personas. ¶ In glo. quae incipit, [vt argumento.] in fi. dic. pro solutione illorum contrariorum, quod aut filius petit restitutionem contra patrem iure actionis, & auditur: vt in l. i. superstitie. s. de dolo. Aut officio iudicis nobilis, quod non est ita efficax sicut actio: quia non refert in parte, sed in iudice: & tunc aut petit restitutionem aduersus patrem, & aduersus factum patris, & non est sibi concedenda & ita loquitur ista. l. aut petit contra patrem non tamen cōtra patris factum. & tunc bene conceditur. vt in l. iij. §. si aduers. rem iudic. Nam ibi petebatur contra factum iudicis: sed contra patrem aut econuerso petitur contra factum patris, non tamen cōtra patrem de directo. & tunc similiter conceditur. vt s. si aduers. dona. l. ij. etiam si per indirectum redundet contra patrem: vt in l. fi. §. si autem patre in fi. j. de bo. quae libe.

Si minor se maiore dixit. vel maior proba. fut. etc. Rub.

1. Licet in quantum ad aetatem pupillarem differat masculus à foemina, in aetate tamen adulta non differt.
2. Iuramentum à minore praestitum de quo in auth. sacramenta puberum. s. si aduer. uenit. in quo differat à iuramento de quo in l. si alterius. uerbi. si tamen in isto titū?
3. Pupillus si iurat se adultum, & postea iurat super contractu de non ueniendo contra, excludetur à restitutione in integrum.
4. Quando minor dixit se maiorem ex dolo aduersarij, & non minoris, conceditur restitutio, etiam si minor iurauit corporaliter tactis scripturis quod erat maior, uel etiam si non fuit dolus aduersarij, si tamen fuit falsitas instrumentorum, uel testium pro actorum per aduersarium.

6. Quid si interuenit dolus minoris, non aduersarij?
7. Quid si neutrius dolus interuenit?
8. Quid si interuenit dolus utriusque?
9. Quid si non constat an interuenierit dolus alterius eorum, uel non?
10. In probando ea quae sunt de longinquo tempore, & de facili possunt exire de memoria, melior est probatio per instrumentum quam per testes. & in alijs per probatio est, & aliquando melior per testes.

L E X

I.

S I cum minor. ¶ Si minor dixit se maiore dolo aduersarij inductus, nō denegat ei restitutio. secus si dolo proprio interueniente. sed si nullus dolus intercessit, restitutio conceditur. nisi fuerit iuratum. hoc dicit ista. tra. ll. scdm bar. Et primò ponit q. interuenit dolus aduersarij, & nō ipsius minoris, ad fi. vt minori denegat restitutio. & hoc in l. j. Scdm q. interuenit dolus ipsius minoris, ad inducendum aduersarij ad cōtrahēdū secū: nō aut dolus aduersarij. & hoc in l. ij. Ter. tid si alterius & repetitur ambo dicti casus. & primò, casus, l. ij. vscq. ibi: [q. si per iniuriā.] scdm, casus. l. j. & hoc vscq. ibi: [si tamē] scdm vnū intellectū. tertio dictus casus, l. j. limitatur vt nō procedat q. ibi dī. q. interuenisset iuramentum: quia tūc esset distinguēdū an fuisset verbaliter tantum praestitū: an aut corporaliter manu tactis scripturis. & scdm illū intellectū ad illū casum quē protegit ab illo ver. [q. si per iniuriā.] vscq. in fi. uenit. cōtra quae formatur in gl. quae inci. [nō corporaliter.] s. de l. si ex falsis. s. de trans. ubi q. interuenit dolus aduersarij, nō curatur iuramentū minoris, vel etiā maioris. imò eo nō obstante cōcedit restitutio. & hic dicitur cōtrariū. q. fuit verbaliter, & nō corporaliter praestitū: quia cōcedit. dummodo probetur aetas per iuramentum. & nō p. testes & quādo fuit praestitum corporaliter nullo modo cōceditur. & gl. soluit multis modis. sed ad fugiēdū hoc cōtrariū, datur alius intellectus. quem sequitur gl. in fi. indistincte. l. q. illa. l. si alterius. vscq. ad ver. [aditus.] repetat casus. ll. praecedētū: sed in illo ver. [aditus.] ponat tertium casum. videlicet q. non interuenit dolus minoris, nec etiā dolus aduersarij: & tunc dicitur quod si nō interuenit iuramentū, licet minor asseruerit se maiorem: non denegatur restitutio sibi: sed si interuenit iuramentū, q. iurauit se esse maiorem, tunc etiam verbaliter tantum: & denegatur restitutio, nisi probet se minorem per instrumentum: & nō per testes: aut fuit praestitū corporaliter manu tactis scripturis: & tūc indistincte denegatur restitutio: etiā si per instrumentū velit se probare minorem. & tūc nō obstat. l. si ex falsis. quia ibi interuenit dolus aduersarij, vel etiā falsitas: quo casu iuramentū nullo modo noceret minori, vel etiā maiori decepto dolo aduersarij, qualitercūq. sit praestitū. hic verò non interuenit dolus aduersarij: nec etiā ipsius minoris. & illū intellectū sequunt. Doct. & secū dū illum intellexit qui cōter teneb in illo ver. [aditus.] dū tex. dicit [si tuū dolo nō reperierit intercessisse.] debet suppleri nec ēt aduersarij iur. & sic est tertius casus additus hic p. Imperatōrē ultra casum. l. j. & ij. Itē aduertēdū. q. iste titulus principaliter factus fuit ppter cōlūsiā. l. ij. q. minores ad inducēdū homines ad cōtrahēdum scdm qui reculabāt cōtrahere, dubitantes de restitutione in inte. asserēdū se maiores: & postea hoc nō obstat vobis p. bare cōtrariū, q. eorū cōfessio falsa nō innitebat veritati: vnde videbāt audientē p. l. cū falsa. s. de iur. & fac. igno. sed q. hoc videbāt iniquū: cum aduersarius si hoc sciuiisset secū non cōtraxisset. per diuersas cōfessiones imperiales, & scripta principū determinatum fuit ipsum nō fore audiēdū. cū velit venire ex priuilegio personali mediāte dolo suo. & hinc sumpta occasiōe cōtrahētes cū minore nolo bāt q. minor assereret se maiore: vt restitutionē petere non possent & si minor denegabat hoc faceret: quia forte ignorabat aetatem suā: conabatur cōtrahētes per falsas p. bationes ipsum inducere ad credēdū se maiorem: vt in l. j. ideo necessarium fuit providere aduersus istas fraudes, quinque ergo sunt casus, nam interdum interuenit dolus aduersarij, & non minoris, interdum econuerso, interdum neutrius. Interdum verò dubitatur an aliquis eorum fuerit in dolo, qui casus colliguntur ex glo. mag. si. polita in l. i. ad terius dic vt ibi dicam. ¶ Et ex illa. l. j. not. secundūm Cyn. j. de his qui ve. ata. impel. l. ij. in fin. quod licet in quantum ad aetatem pupillarem differat masculus à foemina: quia in masculo durat vscq. ad xiiij. anno. in foemina vscq. ad xij. in aetate tamen adulta non differunt

differtentia sicut in masculo durat illa ætas vsq; ad. xxv. annu
 copulatum. ita & in femina. vt pater in illa l. j. in prin. quæ loquit
 de femina & de. xxv. an. ita dicit ibi Cy. per hanc legē. ¶ Itē aduer
 tum qd illa l. si alterius. in ver. si tamē. dum loquitur de iuramen
 to. differt ab auth. sacramenta puberū. s. si aduer. vo. qm illa auth.
 loquit qm minor iurat se nō vēturū cōtra cōtractū. quo casu nō
 pōt venire cōtra nec per restitutionē in integ. nec etiam dicēdo
 cōtractum nullū rōne minoris ætatis: propter defectū solēnitatis
 nō seruatur secundū opī. positā in d. auth. & in l. illius ti. dū tamē
 sit præstitū corporaliter manu tactis scripturis put dicitur in d. l.
 ad cuius interpretationē & extensionē venit illa aut. vt ibi nō.
 sic loquitur de iuramēto de futuro. ista autē l. qm iurauit se ma
 iorem. sic de præsentī. nō autem iurauit se nō venturū contra
 hoc casu solū denegaretur restitutio præsupposita validitate con
 tractus. sed si cōtractus esset nullus propter defectū solēnitatis.
 nō excluderet à iure dicēdi nullū propter hoc iuramētum: quia
 hoc nō reperit iure cautū. & ita disputādo determinatū fuit per
 Nicamat. cuius decisio refert Io. an. in addi. Spe. in ti. de sent. §.
 vt nō. & in ti. de resti. in inte. §. ij. in secūda parte Spe. vbi omni
 na vide. & etiā ipsum Specu. in eo. §. ij. & in ver. sed cū ei. & tene
 mī. quia hoc nō tāgitur hic per Doct. & est substantiale. & ha
 buit de facto. & nō reperiēbam aliquem mihi declarātem in illo
 d. licet esset istius opī. etiam antequam reperirē Io. and. in locis
 qd alleg. & ideo post quā reperī. satis mihi placuit. ¶ Quid autem
 iuratus iurat se adultū. & postea iurat sup cōtractū de nō ve
 nīdo cōtra. an excuset à restitōne in inte. nā auth. sacramenta. lo
 quit in iuramēto puberis: & ego præsuppono qd erat impubes.
 & hoc vult probare. tamen si iurauerat se puberē. an habeat pro
 pter. vt sic secundū iuramentum ipsum excludat. vide Guil.
 de cast. l. qui iurasse. ff. de iureiur. vbi hoc decidit. ¶ In gl. si. recol
 lige prædictos quinque casus hoc modo. Nā in primo qm interue
 nit dolus aduersarij. & nō minoris. concedit restitutio: etiā si mi
 nor iurauit corporaliter tactis scripturis quod erat maior: siue do
 lus aduersarij fuerit cōmissus in inducēdo minorē ad contrahen
 dum secum. siue in hoc solo. vt assereret se maiore. per l. si ex fal
 sa. de transactio. ita videtur intelligere gl. illā l. ego dico qd etiā
 si nō fuit dolus aduersarij. si tū fuit falsitas instrumentorū. vel te
 stium productorū per aduersariū. idē est. vt ibi nō. in gl. mag. cit
 cap. 7. In secūdo casu qm interuenit dolus minoris. nō aduer
 sarij. denegat resti. s. respectu illius contra quē dolus est cōmissus.
 sed non aut respectu alterius cōtra quē dolus non fuit commissus.
 s. vt l. minor. xxv. annis adito. §. planē. ff. eodem. Itē ita demum
 denegat. si aduersarij ignorabat illum esse minorē. & ignorare
 presumat. si aut sciebat. vel scire præsumit. tunc dolus minoris
 sibi nocet. & ille est casus in l. de tutela. s. de in inte. resti. & illæ
 duæ limitationes colliguntur ex glo. j. illius l. si alterius. ¶ In tertio
 casu qm nequit dolus interuenit. distingue vt in litera in versi.
 [aditus itaq;] Nam si interuenit iuramentū. talis falsa assertio nō
 nocet minori. quominus habeat restitutionē: secus in falsa asser
 tione maioris. quæ reputatur temeraria: licet nō fuerit dolo emiss
 a. & ideo sibi nocet. qd nō debuit temerariē asserere quod igno
 rabat. hoc patet in l. Iulianus post princip. ff. de actio. empt. In
 quarto casu qm interuenit dolus vtriusque. similiter falsa assertio
 etiā cōtra iuramētū nō tollit bñficiū restitōnis. per illā l. de tutela se
 cundū vñū intellectū. quā ibi nota. In quinto casu. qm nō con
 tractus interuenit dolus alterius eorū. vel nō Gl. circa si. vide
 dicit qd presumat dolus in ipso minore asserēte falsum. Doc. te
 aut cōtrariū. qd minor excusat à dolo presunto in præteritū. vt
 nō gl. singularis in l. vbi exigit. ff. de eden. & per l. si. eo. ti. & vide
 l. p. hoc Io. an. in loco. s. alle. ¶ Vltimō collige ex si. huius. l. cū gl.
 qd in pbatō ea quæ sunt de lōginq; tpe. & de facili pnt exire
 de memoria. melior est pbatō p instrumentū quā p testes. & in
 hoc temp allegat ista lex. in alijs aut par pbatō est. vt l. in exer
 cendi. §. de fide instr. & aliquando melior per testes: vt ibi not.

¶ Restitutio quæ semel est denegata per sententiam. quæ transiit in rem iudicatam.
 in postea amplius petit
 ¶ Tunc excludit extraordinarium. quod concurrat. cum alio extraordinario.

LEX IIII.

Cum circa. ¶ Si minor fuit pronūciatus maior
 per errorē hoc probato nō nocet sibi
 pronūciatio quominus possit petere restitōne aduersus
 cōtractus. vel quasi cōtractus: in quibus docet se fuisse

læsum. h. d. secundū intellectū quē habeo
 in ista l. & semp habui. licet Doc. ipsum nō
 tangant: sed nunc reperi do. Raph. in si. ipm
 tangentē. quod mihi placuit. nam secundū
 illū congruit huic ti. quia minor volēs cōse
 qui legitimā administrationē bonorū suo
 rum. & nō esse amplius sub curatione. adi
 uit iudicē. asserendo se maiorem. dicens qd erat natus tali tempo
 re. puta illo anno quo dominatio Venetiārum: habuit ciuitatem Pa
 duæ. & non est verum. imō fuit natus tempore guerræ Vngaro
 rum: iudex pronūciavit ipsum esse maiorem. & habere legitimā
 administrationem. postea ille minor cōtraxit cum aliquo. vel li
 tigauit cum aliquo. & postea sentētia fuit lata contra eum. vole
 bat in integ. restitui. opponebat de illa pronūciatione. ipse autem
 dicit illam fuisse factā per errorē. quia credebatur se fuisse natū illo
 anno: quo tū nō fuit. & docet de errore. certē non nocet sibi. sed
 huic lec. obit. l. minor. xxv. an. addito præsi de. ff. de mino. Sol. ibi
 loquit in debitoribus soluentibus ipsi minori. qui si sunt bonæ fi
 dei. & crediderunt dictæ pronūciationi fauore liberationis. ipso
 iure liberantur: nec minor restituitur. etiam si pecunia non sit sal
 ua. sed hoc intelligo qm se obligauit. & vult restitui aduersus ob
 ligationem. quæ non est ita fauorabilis sicut liberatio. Tene men
 ti hunc casum singularē iuncta ista l. ¶ Sed gl. quæ est hic. & etiā
 Doc. ipsam sequuntur. ponit casum qd ille minor assererat se mi
 norē fuisse tēpore cōtractus. & petebat se restitui: & aduersarius
 excipiebat qd imo fuerat maior. & non erat restituendus. iudex
 pronūciavit cōtra minorē: quia putauit esse probatum qd fue
 rat maior: certē licet illa pronūciatio transiuerit in rē iudicatam.
 adhuc potest minor iterum petere restitōne aduersus dictū cōtra
 ctum. & aduersus dictam pronūciationē probādo errorē. sed tūc
 nō cōgruit aliquo modo huic ti. sed potius cōgrueret ti. seq. Itē si
 bi ob. fortiter l. j. sequētis ti. vbi habet qd si resti semel est denega
 ta per sententiā quæ transiit in rē iudicatā. amplius nō pōt pe
 ti. Timore huius gl. in si. videt solueri duobus modis. Primo qm
 fuit denegata resti per inīam diffinitiuā. hic verō lata erat in
 terlocutoria duntaxat: quia cā principalis erat cā restitōnis: & arti
 culus de ætate erat incidens. super quo nō erat pronūciandum:
 sed fuit pronūciatū de facto. & nōdum erat lata inīa diffinitiuā.
 certē poterit probari error istius interlocutorie. & hoc modo nō
 denegabitur restitutio. Sed fertur sententiā pro minore. vel dic
 quod erat lata diffinitiuā. sed cōceditur restitutio ex noua causa.
 quod ibi promittit: quia dicitur qd etas maior fuit falsò probata.
 & hoc voluit gl. in si. licet obscurē loquatur. Bart. autē dat aliam
 solutionē. quæ non placet: tū esset singularis si esset vera. quod il
 la l. loquatur quādo fuit denegata propter defectum probatio
 nis læsionis: secus qm propter defectū probationis: sed hoc non
 habet in se rationē diuersitatis quæ bona sit: licet ipse conē asse
 gnare. Tene primū intellectū secundū quē illa l. cōgruit ti. & red
 ditur notabilis. In gl. j. ibi: [sic errorē ductus iudicauit eū ma
 iorem] dicit ille error potuit esse in pte. i. in ipso minore. qui allega
 bat se maiore quia dicebat se natum tali anno: cū nō esset. Idem
 potuit esse in iudice. Item in testibus. & si fuit in iudice. dic quod
 iudicauit: scilicet in mente sua postquam viderat acta. nō tamen
 expressit in inīa: vt j. sequit in gl. In gl. ibi: [sicq; nō restituens
 dum.] Dicit subaudi si dedit inīam cōtra eū. qd non erat restituens
 dum. quæ sentētia fuit diffinitiuā. In gl. ibi: [sic hoc non expresso
 errore in sententiā.] hoc ideo dicit gl. quia si fuisset expressus
 error. illa sentētia vltima esset ipso iure nulla: vnde non esset ne
 cesse petere aduersus eam restitutionē: & sic innuit gl. qd nunc
 nō petatur restitutio quæ fuerat denegata per istam sententiā.
 aduersus cōtractus: vel aduersus aliam sententiā: sed petatur ad
 uersus illam sententiā denegantē restitutionē: certē etiam posset
 intelligi qd petatur restitutio illa eadem quæ fuerat denegata pro
 pter nouam causam. ¶ In gl. ibi: [nec vnum auxilium extra
 ordinarium aliud tollit.] Not. illam gl. quæ semper allegatur
 a qd vnum auxilium extraordinarium concurret cum alio extra
 ordinario. de hoc dicit plenē per Barto. in l. j. in prouinciali. de
 oper. no. nunt. Breuiter ista lec. gl. quam sequuntur Doct. est
 difficilis eam sustinendam. etiam nec congruit literæ. dum dicit
 [falsa opin. te præsumpsisse.] & sic ille allegauit se maiorem. sed
 illa lec. vult quod allegauit se minorem fuisse tempore contra
 ctus: vnde venit difficultas istius legis.

Extraordinarium.
 Adde glo. in l. in cau
 sa. ff. de mino. Cyn.
 in l. pen. C. si tu. vel
 cura. in. vj. q. gloss. &
 Bart. in l. j. in. §. vnde
 queritur. ff. de publi
 canis.